

FRANSA'DAKİ TÜRK-İSLAM ALGISININ SİYASİ YANSIMALARI

Murat Ercan¹, Ayşe Seymen Çakar^{1*}

Özet: İslam korkusu anlamına gelen İslamofobi, Batı'da Müslümanlara karşı duyulan ayrımcılık, nefret, düşmanlık ve kin besleme gibi hisleri ifade etmektedir. Soğuk Savaş'ın son bulması ile birlikte Batılı ülkeler komünizmin yerine geçecek yeni düşman olarak İslam'ı seçmişler ve İslam'ı terörizmle bir tutmuşlardır. Bu çalışmanın amacı Fransa'daki İslamofobik politikaları ortaya koyarak bu politikaların yansımalarını analiz etmektir. Bu amaçla çalışmada şu soruların cevabı aranmaktadır: Avrupa ve Fransa'daki İslamofobi'nin ve İslamofobik politikaların temel nedeni nedir? Bu politikaların Fransız siyasetine ve toplumuna yansımaları nasıl olmuştur? 11 Eylül terör saldırısı sonrası gündeme getirilen Avrupa İslam'ı ve Fransa İslam'ı projesinin temel amacı nedir? Nitel çalışma olan bu araştırmada, elde edilen verilere göre yorumlayıcı yöntem izlenmiştir. Veriler ise literatür taraması sonucu elde edilmiştir. Ayrıca çalışmada Fransa gibi Avrupa ülkelerindeki Müslümanların, İslam karşıtı politikalar karşısında nasıl bir strateji izlemeleri gerektiği hususunda çözüm önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslamofobi, Fransa, Politika, Avrupa İslam'ı

POLITICAL REFLECTIONS OF TURKISH-ISLAMIC PERCEPTION IN FRANCE

Abstract: Islamophobia, which means the fear of Islam, expresses the feelings of discrimination, hatred, hostility and grudge against Muslims in the West. With the end of the Cold War, Western countries chose Islam as the new enemy to replace communism and equated Islam with terrorism. The aim of this study is to reveal the Islamophobic policies in France and analyze the reflections of these policies. For this purpose, answers to the following questions will be sought in the study: What is the main reason for Islamophobia and Islamophobic policies in Europe and France? How did these policies reflect on French politics and society? What is the main purpose of the European Islam and French Islam project, which was brought to the agenda after the September 11 terrorist attack? In this research, which is a qualitative study, the interpretive method was followed according to the data obtained. The data were obtained as a result of literature review. In addition, in the study, solutions are offered on what kind of strategy Muslims in European countries such as France should follow against anti-Islamic policies.

Key Words: Islamophobia, France, Policy, European Islam

¹**Adres:** Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Eskişehir, Türkiye

***Sorumlu Yazar:** aysenseymencakar@anadolu.edu.tr

Atıf: Ercan, M., Seymen Çakar, A. (2022). Fransa'daki Türk-İslam Algısının Siyasi Yansımaları. Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(1): 1-10.

1. GİRİŞ

Tanım olarak İslam korkusu anlamına gelen İslamofobi, Batı'da Müslümanlara karşı duyulan ayrımcılık, nefret, düşmanlık ve kin besleme gibi hisleri ifade etmektedir. Bu düşünce ise Müslümanları Batı'da mücadele edilmesi gereken düşman konumuna getirmiştir. 11 Eylül terör saldırısı ile birlikte bu kavram Batılı, özellikle de Avrupalı

ülkeler tarafından yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. 21. yüzyıl Avrupa'sında yaşanan olaylar, özellikle de Müslümanların ve Türklerin dini inançlarına Hz. Muhammed üzerinden yapılan saldırılar, kıtada İslamofobik ve Türkenfobik sorunları su yüzüne çıkartmıştır. Hatta 11 Eylül saldırılarından sonra İslamofobi ve Türkenfobi küresel bir nitelik kazanarak 21. yüzyıl Avrupa'sının yeni ideolojisi haline gelmiştir, denilebilir. Çünkü Avrupalı ülkeler 11

Eylül terör saldırısından sonra İslam dinini yanlış yorumlayarak hem Türklere hem de Müslümanlara karşı önyargı oluşturup, düşmanlık beslenmesini meşru olarak göstermeye çalışmışlardır.

Tarih boyunca Batılı/Avrupalı ülkeler Türkler ve Müslümanlara karşı “onlar ve biz” düalizmine dayalı şarkiyatçı bir bakış açısı sergilemişlerdir. Her ne kadar Avrupalı ülkeler bu tutumlarını zaman zaman rafa kaldırıp Türkler ve Müslümanlar ile ilişkilerini geliştirmeye çalışsa da bu yaklaşımlar çıkara dayalı olmuştur. Soğuk Savaş döneminde de Avrupalı ülkeler, Batı'nın çıkarına hizmet edecek senaryoyu hayata geçirerek komünizm karşısında güçlü olmak amacıyla Türkler ve Müslümanları kendi saflarına çekmeye çalışmışlardır. Soğuk Savaş boyunca Avrupalı ülkeler, Türkler ve Müslümanlar ile ilişkilerini iyi tutmaya çalışmışlardır. Fakat komünizmin dağılıp Soğuk Savaş'ın son bulması ile birlikte Avrupalı/Batılı ülkeler komünizmin yerine geçecek yeni düşmana ihtiyaç duymuştur. Bu doğrultuda Avrupalı ülkeler, İslam'ı terörizm ile özdeşleştirerek düşmanın rengini kıızıdan yeşile dönüştürmeye çalışmışlardır. Düşmanın renginin değişmesi ile birlikte Avrupalı ülkeler Müslümanlara yönelik baskıcı politikalarının şiddetini artırmışlardır. Özellikle 11 Eylül terör saldırısı sonrası, Avrupalı ülkelerin, Türklere ve Müslümanlara yönelik önyargılı baskıları artmış; 2003 İstanbul, 2004 Madrid, 2005 Londra ve 2015 yılında Paris'te gerçekleştirilen terör saldırılarının ardından bu baskılar doruğa çıkmıştır. 2008 ekonomik krizi ve 2010 yılında başlayan Arap Baharı ile birlikte Avrupa'da göçmen krizi patlak vermiştir. Bu krizlerle birlikte Avrupalı ülkeler İslam'ı radikalleştirip yeni düşmanını yaratmıştır. Böylelikle tüm Avrupa'yı saran İslam'a yönelik önyargı, kıtada kalıcı kodlamalara dönüşmüştür. Fakat Avrupa'da kalıcı hale gelen İslam önyargısı aşırı sağ partilerin önlenemez güçlenmesine, akabinde de Avrupa kıtasında tek tip ırkçılığın (Türkler ve Müslümanlara yönelik) ortaya çıkmasına ve yükselmesine neden olmuştur.

1990'lı yıllardan itibaren Avrupa'da yükselişe geçen merkez sağ partiler büyük bir toplumsal taban kazanmaya başlamış ve 11 Eylül terör saldırıları sonrasında ise Avrupa Kıtası'nın tamamına yayılmıştır. Özellikle Avusturya, Fransa, Almanya, Belçika ve Norveç'te son 20-25 yılda yapılan seçimlerde merkez sağ partiler oylarını artırmıştır. Avusturya, Hollanda, Fransa, Almanya, Belçika ve Norveç'te güçlenen merkez sağ partiler Avrupa'da domino etkisi yaratmış ve Batı'da İslamofobik söylemlerin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bugün oy kaybı yaşayan Avrupalı sol partiler dahi merkez sağ kesimin oyunu alıp kendi oy oranlarını artırabilme amacıyla merkez sağ söylemlerden kaçınmamaktadır. Dolayısıyla bugün Avrupa'da/Batı'da kendi iç politikalarının dizaynında ve ülke içindeki krizleri aşabilmek amacıyla İslam'ı ve İslamofobi'yi kullanan politikacıların sayısı artmıştır. Bu siyasetçiler bir taraftan oy oranlarını artırmak, diğer taraftan da kültürel olarak yozlaşan Avrupa halkını birbirine entegre edebilmek için İslam'ı bir entegrasyon aracı olarak kullanmışlardır.

1990'lı yılların başlarında Avrupalı ülkeler, tarihi ve siyasi süreçlerle entegrasyon politikalarını şekillendirmiş ve bu politikalar çerçevesinde Türk ve İslam alemine yönelik “ötekileştiren” bir dil kullanmaya başlamışlardır. Bugün İslamofobik söylemlerin yoğun bir şekilde gündeme getirildiği Avrupalı ülkelere birisi Fransa'dır. Özellikle

11 Eylül terör saldırısı sonrası Fransa'da Türk ve İslam toplumuna yönelik dışlayıcı söylemler ve davranışlar vuku bulmaya başlamıştır. Bu durum ise Fransa'da pek çok siyasetçi ve bürokratin söylemleri ile normalleştirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca son dönemlerde Fransa, terör ile ülkedeki Müslüman göçmenler arasında ilişki kurarak, kendi toplumu içerisinde yaşayan Müslümanlara yönelik korku ve güvensizlik iklimi oluşturmaya çalışmaktadır. Fransız toplumu üzerinde Müslümanlara dayandırılarak oluşturulan korku ve güvensizlik, Fransa'nın Müslümanlara yönelik oluşturduğu entegrasyon politikalarının sorgulanmasına neden olmuştur. “Fransa'daki Türk-İslam Algısının Siyasi Yansımaları” başlıklı bu çalışmanın amacı, Fransa'daki İslamofobik politikaları ortaya koyarak bu politikaların yansımalarını analiz etmektir. Bu amaçla çalışmada şu soruların cevabı aranmaktadır: Avrupa ve Fransa'daki İslamofobi'nin ve İslamofobik politikaların temel nedeni nedir? Bu politikaların Fransız siyasetine ve toplumuna yansımaları nasıl olmuştur? 11 Eylül terör saldırısı sonrası gündeme getirilen Avrupa İslam'ı ve Fransa İslam'ı projesinin temel amacı nedir? Nitel çalışma olan bu araştırmada, elde edilen verilere göre yorumlayıcı yöntem izlenmiştir. Veriler ise literatür taraması sonucu elde edilmiştir. Ayrıca çalışmada Fransa gibi Avrupa ülkelerindeki Müslümanların, İslam karşıtı politikalar karşısında nasıl bir strateji izlemeleri gerektiği hususunda çözüm önerileri sunulmaktadır.

2. FRANSA'DAKİ TÜRK-İSLAM ALGISININ TARİHSEL NEDENLERİ

1400 yıllık bir geçmişe sahip olan İslamiyet, bağrından birçok medeniyetin çıkmasına neden olmuştur. Zamanla bu medeniyetler Avrupalı ülkeler tarafından tehdit olarak algılanmıştır. Özellikle Türk-İslam medeniyeti Avrupalı ülkeler tarafından ötekileştirilerek, mücadele edilmesi gereken bir hastalık olarak değerlendirilmiş ve bu iki medeniyet arasında sürekli çatışmalar yaşanmıştır. Günümüzde ise İslam korkusu olarak ifade edilen “İslamofobi” Müslümanların başta din ve inanç özgürlükleri olmak üzere, temel hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılarak baskı altına alınması olarak tanımlanmaktadır.

Genelde Avrupalı ülkelerde, özelde Fransa'da Türk-İslam Medeniyetinin ötekileştirilmesinin ve günümüzde bu düşüncelerin İslamofobi olarak yaygınlaştırılmasının temel nedeni nedir? Bu sorunun cevabını verebilmek için tarihin derinliklerine inmek gerekmektedir. Çünkü bu sorunun cevabı İslamiyet'in ortaya çıkması, yaygınlaşması ve merkezi bir yer tutması ile ilgilidir. Türk- İslam medeniyeti ile Avrupalı ülkelerin ilişkileri uzun bir tarihi geçmişe sahiptir. Fakat bu iki medeniyet arasındaki ilişkilerin tarihi, savaş ve çatışmalar ile doludur. Özellikle Türklerin, İslamiyet ile özdeşleşmesi bu çatışmaların dozunu artırmıştır. Burada belirtmelidir ki İslam medeniyeti, Türk medeniyeti için önemli bir yere sahiptir. İslam medeniyeti tamamen Araplara ait olmadığı gibi Türk medeniyetinin de İslam medeniyeti ile özdeşleştirilmesi doğru değildir. Çünkü Türk uygarlığı, İslamiyet'in ortaya çıkmasından binlerce yıl önce mevcut idi. Fakat Türklerin İslamiyet'i benimsemesiyle birlikte İslam medeniyeti önemli bir değer kazanmıştır. Bu doğrultuda, daha önceki Türk medeniyeti ile Batı medeniyeti arasındaki çatışma, dinler arasındaki çatışmaya dönüşmüştür. Dolayısıyla iki medeniyet arasındaki ilişkiler hep gergin ve çatışma halinde olmuştur. Bu hususta Beşir

Mustafayev şunları ifade etmektedir: “*Türklerin Batı’yla olan ilişkileri 1600 yıllık çatışmalarla dolu bir geçmişe sahiptir ve sürekli hale getirilen savaşlar üzerinde kuruludur. Aral Gölü çevresinde toplanan Hun boylarının, İç Asya’daki Çin baskısı ve kuraklık yüzünden 4. yüzyılın ortalarından başlayarak Batı’ya doğru ilerlemeleri sonucu Kavimler Göçü başlamıştır. İç Asya’dan gelen kuzeyli Hun akıncıları, Batı Roma İmparatorluğu’nun yıkılmasına neden olarak kitle egemenliğine dayalı olan Eskiçağ’ı sona erdirmiş ve Ortaçağ perdesini aralamışlardır. Böylece Avrupa’da Feodalite rejimi ortaya çıkmış ve Hristiyanlık barbar kavimler arasında yayılmıştır. Öte yandan Fatih Sultan Mehmet, Doğu Roma İmparatorluğu’nun (Bizans’ın) varlığına son vererek feodalitenin çözümlenmesini ve Ortaçağ’ın çöküşünü hazırlamış, Yeniçağ dönemini başlatmıştır. Türkler, Batı’ya karşı, Batı Roma İmparatorluğu’nun çöküşünden, 1699 Karlofça Antlaşması’na dek tam 1300 yıl kesin bir üstünlük sağlamıştır. Avrupalıların, Hristiyanlığı kullanarak düzenlediği sekiz Haçlı seferini Türkler göğüslemiş ve onları yenilgiye uğratmıştır*” (Mustafayev, 2017: 87). Mustafayev’in de ifade ettiği gibi Türkler Avrupa’da üstünlüğü sağlayarak hem dünyadaki hem de Avrupa’daki düzeni değiştirip İslamiyet’in güçlenmesini sağlamışlardır. Türk ve İslam medeniyetinin güçlü olduğu dönemlerde Hristiyan Avrupa, Türklere karşı uzun bir süre büyük mücadeleler vermiştir. Bu süre zarfında Avrupalı ülkeler Türk-İslam medeniyetinin temsilcisi Türklerin nefesini enselerinde hissetmişlerdir.

Türkler ile birlikte İslam medeniyeti üstünlüğünü sürdürürken Avrupa’da XV. yüzyılda Hümanizma kendini göstermeye başlamıştır. Hümanizma, Kilise’nin “ilâhî” kabul edildiği için tartışılmaz değerleri yerine, insanın tartışılabilir “aklı” değerlerinin konulması anlamına gelmekteydi. Bu yeni dünya görüşüne göre dünyadaki her şey insan için ve insanlar tarafından yapıldı. Fakat bu yeni dünya görüşü, insanı sevmekten ziyade, akli ortaya koymuştur. Ayrıca Hümanistler yeryüzündeki varlıkları ve oluşumları dini olarak değil insani akıl ile açıklıyorlardı. Bu noktada Türk-İslam medeniyeti ile Hristiyan Avrupa medeniyeti arasında ayrımlar başlamıştır. Başka bir ifade ile İslam medeniyeti, insani ve dini değerler çerçevesinde hareket ederek duygusalılığı devam ettirirken; Hristiyan medeniyeti ise akıl ve mantık ile hareket etmiştir (Acar,2003: 38). Doğulu İslam medeniyetinin akılcılık yerine duygusalılığı devam ettirmesi, onu Batı’ya daha kolay hedef haline getirmiştir.

Artık Ortaçağ Avrupa’sının bilim anlayışı doğanın gözlemlenmesini esas alan Aristo’nun düşünceleri üzerine inşa edilmişti. Yani Aristo’nun mantığına göre eşyalar sınıflandırılıyordu. Bu sınıflandırmalar en alttan en üste doğru idi. Böylelikle sınıflandırmalar ile üst kavramlar ortaya çıkıyordu. Fakat Hristiyan Avrupa medeniyeti doğadaki varlıkları sınıflandırırken gözlemlenemeyen metafizik aleme öncelik verip büyüclük gibi işlerle uğraşıyorlardı. Aziz Augustinus’un “Şeytanla İşbirliği” öğretilerinden beri Hristiyanlığa karşı kurulmuş bir kumpasın varlığına inanılmaktaydı (Akın, 2011: 109). Hristiyan Avrupa medeniyeti sınıflandırmaya dayalı bu bilim tarzını, insanları sınıflandırmak üzere kullanarak “biz ve öteki” ayrımını yapmaya başlamıştı. Fakat insanlar üzerinde uygulanan bu anlayış, siyasi ideoloji ile birleşince ortaya çok ciddi sorunları çıkartmıştır. Avrupa ülkelerindeki sınıflandırmaya dayalı bu anlayış, Türk-İslam dünyasının

ötekileştirilmesine neden olmuştur. Dolayısıyla Hristiyan dünyası, ötekileştirdiği Türk-İslam dünyasına karşı pek çok kez Haçlı Seferleri düzenlemiş ve her defasında da hezimete uğramıştır (Acar, 2003: 39). Özellikle XV. yüzyıldan itibaren Hristiyan Avrupalı ülkeler, öteki olarak gördüğü Türk-İslam medeniyeti üzerinde egemenlik kurabilmek için çabalarını artırmıştır.

Batı’nın Türk-İslam karşıtlığı ve Türk korkusu algısında, İstanbul’un fethinin önemli bir yeri vardır. Örneğin, 1453 Mayıs’ında İstanbul’un Osmanlılarca fethedilmesinden bir yıl kadar önce, Bizans İmparatoru XI. Konstantin, Papa Nikalous’a ulak göndererek; Osmanlı Sultanı II. Mehmet’in Bizans’ı ele geçirmeye hazırladığını bildirerek yardım ve destek istediğinde; Papa, Portekiz Kralı V. Alfonso’ya verdiği 18 Haziran 1452 tarihli bir belge olan “Dum Diversas” ile Kralı “Saraken’lere (Müslümanlara ve Araplara), putatapanlara ve öteki İsa düşmanlarına” saldırmak ve bu insanları köleleştirmekle görevlendirmiştir (Aybay, 2019: 28). Bu hususta Erhan Afyoncu şunları ifade etmektedir: “*İstanbul’un fethinden sonra Osmanlıların durdurulamaması yüzünden Avrupa’da büyük bir ümitsizlik ve korku oluştu. Nitekim Makryavelli’nin bir eserinde, kitabın kahramanı “Türkler gelecek yıl İtalya’ya gelirler mi?” diye soruyordu. Kanuni’den itibaren Osmanlı İmparatorluğu, Avrupa için gerçek bir tehlike oldu. Avrupalılar, 1522’de Rodos’un fethedilmesi ve 1529’daki Birinci Viyana Kuşatması ile tehlikenin nefesini iyice enselerinde hissettiler*” (Afyoncu, 2019). Erhan Afyoncu’nun da ifade ettiği gibi Türklerin Avrupa’daki ilerleyişinin durdurulamaması, Avrupa’da Türklerin yenilmez olduğu anlayışını doğurmuştur.

Özellikle 16. yüzyılda Türkler Avrupa’da öyle izler bırakmışlardır ki Avrupa halkı, çocuklarını Türklerle korkutmuşlardır. Hatta Avrupalı din adamları, Tanrı’nın kendilerini cezalandırmak için Türkleri gönderdiğini söylemişlerdir. Yukarıdaki ifadeleri Martin Luther’in şu cümleleri doğrulamaktadır; “*Türkler, Tanrı’nın falakası ve Şeytanın hizmetçisi, bunda hiç şüphe yok*” (Olgun, 2008: 33). Luther, Mayıs 1525’te yazdığı, Svabya Köylülüğünün On İki Maddesi Hakkında Barış İçin Muhtıra adlı risalesinde “*Eğer yaşadıkları topraklarda düzen ve barış istiyorlarsa, Paganların, Türklerin ve Yahudilerin bile uymak zorunda oldukları kural budur. Hristiyan olmayı bırakın, öyleyse siz Paganlar ve Türklerden daha kötüsünüz*” (Gemalmaz, 2016: 166) ifadeleriyle hem Türkleri ve hem de Hristiyanlık dışındaki diğer inanç sahiplerini aşağılamayı sürdürmüştür. Türk tehlikesini Tanrının bir cezası olarak değerlendiren Luther’in risalelerinde Türklerden kurtulmak için halkı dua ve tövbe etmeye davet ederek Türklerle mücadele edilmesi gerektiğini savunduğu görülmektedir. Türklerden korkan Luther, Avrupa’nın Türkleşip Müslümanlaşmaması için çeşitli yollara başvurmuştur. Bu çerçevede Luther, Avrupa halkının öncelikle Türklerin dini ve kültürü hakkında bilgi sahibi olunması gerektiğini savunmuştur (Hagemann, 2000: 10; Lamparter, 1940: 116). Hatta Luther, İslam ve Türkler hakkındaki bilgileri bizzat Kuran-ı Kerim’i tercüme edip, birincil kaynaktan öğrenmeye çalışmıştır. Luther’in, Türklerle ve İslam dini ile ilgili sözleri gerçekçi yansıtmamaktaysa da Batı’daki Türk korkusunu açıkça gözler önüne sermektedir. Luther’in, Tanrı’nın, Avrupalıları Türk sopsasıyla (kırbaçıyla) cezalandırdığını ifade etmesi ve cezadan kurtulmak için dua ve tövbeden bahsetmesi, Batı’nın/Avrupalıların ne kadar barbar bir tarihe sahip

olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu gerçek, Avrupa'nın Türklerden ne kadar korktuğunu göstermektedir. "Anneciğim Türkler geliyor" sözü o günlerden kalmıştır. Çünkü onlara göre Osmanlılar, Tanrı'nın kendilerini cezalandırdığı "Tanrı'nın kırbağı"dır. Osmanlı Devleti, Batı üzerinde öyle bir etki bırakmıştır ki Osmanlıların durdurulamaması, Avrupa'da tam bir kâbus ve yaklaşan kıyametin habercisi olarak yorumlanmıştır. Hatta bu doğrultuda Batılı devletler meydana gelen bütün doğal afetleri, hastalıkları ve diğer felaketlerin nedenini Türklere dayandırmışlardır.

Günümüzde ise Batı'nın hala hazmedemediği olay, İstanbul'un 1453 yılında Türklerin eline geçmesidir. Yani İstanbul'un fethidir. Batılılar, Roma İmparatorluğu'nun başkentinin Türklerin eline geçmesini ne geçmişte ne de bugün unutmadılar. Batılıların, Türkleri sevmemelerinin en önemli nedeni budur, denilebilir. Bu hususu Erhan Afyoncu şöyle yorumlamaktadır: "*İstanbul'un, Türklerin eline geçmesi Hristiyan dünyasında birçok ağıt yakılmasına sebep oldu. Hristiyanlar, İstanbul'un Türklerin eline geçmesini Romalıların Kudüs'ü yakıp yıkması, Hazreti İsa'nın çarmıha gerilmesi ve dünyanın sonu gibi insanlık tarihindeki büyük felaketlerden birisi olarak algıladılar*" (Afyoncu, 2019). Batı'daki Osmanlıya karşı duyulan korku İstanbul'un fethi ile daha da derinleşmiştir. Doğal olarak Batı, üzerindeki Türk korkusunu, 18. ve 19. yüzyıllara kadar atamamıştır. 18. yüzyıldan itibaren Osmanlı'nın zayıflaması, Hristiyan toplumunu rahatlatmış ve Türklere karşı duyulan korku, yerini kin ve nefretle birlikte intikam düşüncesine bırakmıştır. Böylelikle Batılı ülkeler, 18. yüzyıldan itibaren, Türk ve Müslümanlara yönelik baskıcı ve sınırlayıcı politikalarının dozunu artırmışlardır.

Özellikle Soğuk Savaş'ın son bulması ile birlikte Batılı ülkeler, İslam'ı ve Müslümanları terörle özdeşleştirmeye çalışmıştır. Bu doğrultuda, 11 Eylül terör saldırıları, Batılı ülkeler için bir fırsat sunmuş ve 2000'li yıllarda Batı'da/Avrupa'da gerçekleşen terör saldırıları Avrupa'da/Batı'da İslamofobiye yaygınlaştırmıştır. 11 Eylül terör saldırılarından sonra Batılı/Avrupalı ülkeler İslam'ı, özgürleştirilerek iyileştirilmesi gereken bir hastalık olarak değerlendirmişler ve politikalarını bu yönde uygulamaya başlamışlardır. Batılı ülkelerin uygulamaya koyduğu bu politikalar, Batılı ülkelerde yaşayan Müslümanlar üzerinde ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Bu politikalar çerçevesinde Batı'da Müslümanlar pek çok İslamofobik eylem ve uygulamalarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Günümüzde bu uygulamalarda dikkati çeken ülkelerin başında Fransa gelmektedir. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde Fransa'nın İslamofobik politikaları ve bu politikaların Fransa'da yaşayan İslam toplumuna yansımaları analiz edilecektir.

3. FRANSA'DAKİ TÜRK-İSLAM KARŞITLIĞININ SİYASİ YANSIMALARI

Son zamanlarda Türk-İslam karşıtlığı ile gündeme gelen Fransa, sınırları içerisinde yaşayan Türk-İslam toplumuna yönelik baskıcı politikalarını artırarak "Siyasi İslam ve ayrılıkçı fikirlerle" mücadele adı altında kendi topraklarındaki Müslümanları baskı altında tutmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda Fransa'nın 11 Eylül terör saldırısından sonra bir yandan İslam için kurumsallaşma adımları atarken, diğer yandan da İslamofobi çerçevesinde

Türk-İslam toplumunun temel hak ve özgürlüklerini kısıtlama yönünde adımlar atmaya başladığı ifade edilebilir. Fakat Fransa'nın Müslümanları baskı altında tutmaya yönelik politikaları, 11 Eylül terör saldırısı sonrası başlamamıştır. Fransa'nın ırkçılık, İslamofobi ve yabancı düşmanlığına dayalı İslamofobik politikası çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır.

Fransa, Osmanlı Devleti'nin zayıflamasıyla birlikte Fas, Tunus ve Cezayir gibi Osmanlı topraklarını sömürgeleştirmiş ve daha sonra bu topraklardan Fransa'ya askerlik ve beden gücü gerektiren işlerde çalıştırılmak üzere iş gücü getirmiştir. Daha sonra 1830'lu yıllarda, Kuzey Afrika ülkelerinden Müslüman vatandaşlar Fransa'ya göç etmeye başlamışlardır. 1930'lu yıllarda, Müslüman ülkelerden Fransa'ya göç eden Müslüman nüfus 2,7 milyona ulaşmıştır. Böylelikle Fransa, Avrupa kıtasında en çok Müslüman göçmen barındıran ülke konumuna gelmiştir (Ece, 2019: 81). II. Dünya Savaşı sonrası Fransa, nüfus artışı sorunu yaşamış ve 1950-1970 yılları arasında ülkeye göçmenleri kabul etmiştir. Aslında Fransa bu nüfus politikası ile Avrupalı göçmenleri tercih etmeye çalışmıştır. Fakat bahsedilen dönemde Paris'e Avrupalı göçmenlerden daha çok Afrika ve Asyalı göçmenler gelmişlerdir. 1970'li yılların sonlarında Fransa'daki Müslüman nüfusun sayısı hissedilir bir şekilde artmıştır. Fransa'daki Müslüman nüfusun artışı, Paris hükümetini endişelendirmiş ve 1970-1980 yılları arasında Fransız hükümeti, göçmenlerin ülkelerine geri dönmesi için göçmenlere on bin Fransız Frangı ödemeye başlamıştır. Fakat Fransız hükümetinin göçmenlere yönelik bu politikası, Müslüman göçmenler tarafından ilgi görmemiştir. Tam tersine Fransız hükümetinin bu politikasına Avrupalı göçmenler ilgi gösterip, on bin Fransız Frangı karşılığında ülkelerine geri dönmüşlerdir (Kaya, 2008: 53). Bu durum Fransa'da yerli nüfusun azalmasına ve Müslüman göçmenlerin sayısının artmasına neden olmuştur. Ayrıca Fransa'daki Müslüman göçmen nüfusunun sayıca çoğalması ile göçmenlerin istihdamdan aldığı pay artmış, göçmenler Fransız devletinin sunduğu sosyal konut ve yardımları almaya başlamışlardır. Üstelik Fransa, Müslüman göçmenleri asimile edememiştir. Müslüman göçmenler, dini ve kültürel inançlarını Fransızlara göstermekten çekinmemişlerdir. Ayrıca Fransa'da artan Müslüman nüfus, Fransız halkı arasında, Fransa'nın Müslümanlaşacağı ve bütün kurum ve kuruluşlarda Müslümanların çalışacağı ve Müslümanların, Fransız halkı için karar vereceği korkusunu yaratmaya başlamıştır. Bu durum 20. yüzyılın sonlarında, Fransa'da yukarıda ifade edilen tarihsel ve kültürel nedenlerle birlikte ırkçılık, İslamofobi ve yabancı düşmanlığının yeniden gün yüzüne çıkmasına neden olmuştur.

Fransa'daki Müslümanlara yönelik ırkçı ve İslamofobik tutumların bir başka nedeni ise Soğuk Savaş sonrasında Avrupalı/Batılı ülkelerin İslam'ı şiddet ve terörizm ile özdeşleştirmesi ve 11 Eylül terör saldırısını kullanarak, bu algıyı meşrulaştırma çabalarıdır. İslam'ın terörizmle özdeşleştirilmesi ile birlikte, yaşamını Fransa'da devam ettiren Müslümanlar, Fransız halkı tarafından, güvenlik sorunu yaratan birer terörist olarak görülmeye başlanmıştır. 11 Eylül terör saldırısı sonrası Fransa, Müslümanları içerideki düşman olarak değerlendirip, göçmen politikalarını daha katı hale getirmiştir. Böylelikle Fransa, içerideki düşman olarak ilan ettiği Müslümanlar üzerindeki baskıyı artırarak onları fişleyip izlemeye başlamıştır (Ece, 2019: 84).

11 Eylül saldırısı sonrasında Londra, Madrid ve Paris'te meydana gelen terör saldırıları, Fransa'nın Müslüman göçmenlere yönelik baskıcı politikalarının daha da artmasına neden olmuştur.

11 Eylül terör saldırısı sonrası Avrupa'da meydana gelen terör saldırılarının, Avrupa'nın pek çok ülkesinde Müslümanlara yönelik etkileri olduğu gibi Fransa'da da İslam karşıtı oluşumlara ve kamusal alanlarda hukuki dayanağı olmayan tartışmalara ve İslamofobik olayların artmasına neden olmuştur.

Yapılan araştırmalar, Fransa'daki İslamofobik politikalarından dolayı Fransa'da Müslümanlara yönelik gerçekleşen fiziksel saldırıların %500, sözlü saldırıların %100 ve Fransız sokaklarında Müslümanlara yönelik şiddet eylemlerinin ise %400 (Ece, 2019: 84) arttığını ortaya koymaktadır. Yapılan bu araştırmalarda, Müslümanların karşılaştığı ırkçı olayların pek çoğunun, polis ve jandarma tarafından kayıt altına alınmaması sebebiyle, Müslümanların, sorunları yargıya taşıyamadığı belirtilmektedir. Hatta Fransa'da ırksal mağduriyet yaşayan Müslümanların pek çoğu Fransız makamlarının kendilerini aşağılayıp küçük düşüreceği endişesinden dolayı şikâyetçi olmamaktadırlar. Fransa'da yaşanan İslamofobik bu olaylar, Fransız halkı ile Müslümanlar arasındaki iletişimi engellediği gibi aynı zamanda da iki toplum arasındaki ilişkilere ciddi zarar vermektedir.

Soğuk Savaş'ın son döneminden itibaren Batılı ülkeler ortak düşman üzerinde uzlaştıktan sonra Fransa'nın Müslümanlara yönelik baskı politikaları artmıştır. Fransa'da, terörizmle ve İslamcılıkla mücadele söylemiyle, Fransa sınırlarında yaşayan Müslümanların temel hak ve özgürlükleri sınırlandırılmaktadır. Örnek olarak, 1989 yılında Fransa'nın Creil kentinde üç Müslüman kökenli öğrencinin, başörtülerinden dolayı, dersin öğretmeni tarafından dersten atılması, gösterilebilir. Her ne kadar bu olay yargıya taşınmış olup Danıştay tarafından eğitim hakkının ihlali olarak değerlendirilmişse de olaya neden olan öğretmen cezalandırılmamıştır. Aksine bu olay, Fransa'nın diğer kamu kurumlarında İslamofobik olayların yaşanmasına örnek teşkil etmiştir.

1989 yılında yaşanan başörtüsü skandalı, 2004 yılında yeni siyasi gelişmelere neden olmuş ve Fransız yasa koyucu ilk ve orta dereceli okullarda başörtüsünü yasaklayan yasal düzenlemeyi yürürlüğe sokmuştur. Böylelikle Fransa, savunduğu liberal düşüncelere ve temel hak ve özgürlüklere büyük bir darbe indirmiştir. Fransa'da temel hak ve özgürlüklere vurulan darbe bu düzenleme ile son bulmamıştır. 2018 yılında Paris-IV Üniversitesi'nin öğrenci sendikası temsilcisi olarak başörtülü Maryam Pougetoux'un seçilmesinin hemen sonrasında, dönemin İçişleri Bakanı, seçimi sindiremeyerek olayı "skandal" olarak değerlendirmiştir. Bu olaydan iki yıl sonra Maryam Pougetoux başörtüsü ile pandeminin öğrenciler üzerindeki ekonomik etkilerinin görüşüleceği bir toplantıya katılmış, başörtüsünü sindiremeyen iktidar ve muhalefet partilerinin milletvekilleri toplantıyı terk etmişlerdir (Elmacıgil, 2020). Böylelikle hem Maryam Pougetoux hem de Fransa'daki Müslüman nüfus, toplumsal ve kamusal alanda ayrımcılık ve ırkçılıkla karşı karşıya kalmıştır. Fransa'ya sadece başörtüsü örneği üzerinden bakılması bile Fransa'daki Türk-İslam toplumunun, ayrımcı ve ırkçı eylemlere nasıl maruz

kaldığını göstermek açısından yeterli görülmektedir. Son zamanlarda, Fransa'daki Türk-İslam toplumunun dinî ve etnik aidiyetlerinin çokça tartışılır olması, İslamofobinin Fransızların kılcal damarlarına kadar nasıl yayılıp genişlediğini göstermektedir.

Şüphesiz ki Fransız karar vericileri, bu tarz politikalar ile Müslümanları tek tipleştirerek, onları asimile etmeyi amaçlamaktadırlar. Türk-İslam toplumunu asimile etmek amacıyla, sağ ya da sol kökenli olması fark etmeksizin her gelen iktidar, diğerini aratarak İslamofobik politikaları devam ettirmektedirler. Her dönem iktidar koltuğuna oturan Fransız hükümetleri, yaptıkları yasal düzenlemeler ile Türk-İslam toplumunu, temel toplumsal haklardan mahrum bırakarak İslamofobik politikaların devamlılığını sağlamaktadırlar. Zira Fransa'da ana akım Türk ve Müslüman göçmen karşıtlığı, yabancı düşmanlığı ve İslamofobi üzerine inşa edilerek marjinalleştirilmektedir. Dolayısıyla bugün Fransa'da sağ ya da sol görüş fark etmeksizin toplumun pek çok kesimine göre İslam, kendini Fransa'ya uydurmak zorunda olan olağan bir şüphelidir.

Hiçbir şekilde din, dil, ırk ve cinsiyet ayırt etmeden insan hak ve özgürlüklerini koruyacağına dair uluslararası antlaşmaların altında imzası bulunan Fransa'da karar vericiler, Türk-İslam toplumunun hak ve özgürlüklerinin ihlalini konuşmaktan kaçınmaktadır. Bilakis İslamofobi, Fransa'da devlet yönetimi düsturu haline gelmiştir. Fransa'da iktidar, ülkedeki ekonomik, siyasi ve toplumsal krizlerdeki başarısızlığını topluma anlatamadığından dolayı ayrımcı söylemlerle Fransız toplumunun öfkesini Müslümanlara yöneltmekten kaçınmamaktadır. Bu doğrultuda Fransız hükümeti ve siyasetçileri Müslümanların örf, adet, gelenekleri ve İslami yaşam tarzlarını, siyasi malzeme olarak kullanıp Fransız toplumunun öfkesini Müslümanlar üzerine çekmektedirler. Örneğin Fransız hükümetinin İslamofobik propagandasından dolayı Müslüman bir kadın baş örtüsü sebebiyle ayrımcı muamele ile karşılaştığında, gerçekleştirilen hak ihlali değil aksine başörtüsünün neyi simgelediği tartışılmaktadır. Ayrıca Müslümanların namaz kıymaları, sakal bırakmaları ve oruç tutmaları, Fransa'da kamusal tehdit olarak algılanabilmekte ve bu davranışlardan dolayı Müslümanlar fişlenebilmektedir (Özcan, 2021a).

Özellikle Sarkozy ve Hollande tarafından, laiklik kavramı üzerinden ötekileştirilen İslam, Emmanuel Macron tarafından daha derin tartışmaların hedefi haline getirilmiştir. Özellikle Fransa'da vuku bulan terör saldırıları sonrasında Fransa'da yaşayan Müslümanlar daha da ötekileştirildiği gibi Fransız hükümeti, Müslümanlar üzerindeki baskısını artırmıştır. Bilhassa 13 Kasım 2015 tarihinde Paris'te meydana gelen terör saldırısından sonra hükümet OHAL ilan ederek terörizme karşı güvenlik tedbirlerini artırmıştır. Fransa'da OHAL, 2017 yılına kadar devam etmiş, 2017 yılından itibaren Terörle Mücadele Kanunu yürürlüğe sokulmuştur. Güvenliği artırmak gerekçesiyle Fransız emniyet güçleri, Müslüman göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı mahalleleri ablukaya alarak camilere baskınlar düzenlemişler, camileri kapatmışlar ve sadece Müslümanlara yönelik kimlik kontrolleri yapmışlardır. Fransa'da sadece 2017 yılında 27 cami, radikalleştikleri şüphesi ile İçişleri Bakanlığı tarafından ve hiçbir belgeye dayandırılmadan kapatılmış ve camii imamı yargılanmadan sınır dışı edilmiştir. 2017

yılında OHAL kaldırılmış olmasına rağmen Fransa'da Terörle Mücadele Kanunu çerçevesinde valiliklere hem cami kapatma kararı alma hem de kapalı kalma süresini belirlemeye ilişkin geniş yetkiler verilmiştir (Çakır, 2018). Böylelikle Fransa'da Müslümanlara yönelik baskıcı politikalar devam ettirilmiştir. Ayrıca terör eylemleri sonrası oluşturulan güvenlik politikaları, Müslümanlara yönelik ırkçı saldırıların artmasına neden olmuştur.

Örneğin sadece 2019 yılında Fransa'da Müslümanlara karşı 154 vaka kayda geçmiş olup bu vakaların 63'ü fiziki ve sözlü saldırı, 91'i de tehdit niteliğindedir (République Française, 2020). Ayrıca 2019 yılındaki verilerin bir önceki yıla oranla %18 artış gösterdiği kaydedilerek, gerçekleşen 789 vakanın %59'unun ayrımcılık, %9'unun ırkçılık ve %32'sinin de nefret suçu kapsamında olduğu değerlendirilmiştir (CCIF, 2020). 2019 yılında Fransa'da Türklere yönelik 25 saldırı gerçekleşmiştir. Ayrıca Fransa'daki Türk vatandaşlarına yönelik 25 saldırıdan 12'si ırkçı, 8'i İslamofobik, 5'i de PKK tarafından düzenlenmiş saldırılardır (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2020). 2020 yılında Fransa'daki İslamofobik politikaların yansıması olarak sadece Türk vatandaşlarına yönelik gerçekleşen saldırılar 2019 yılına kıyasla %100 artmıştır. 2020 yılında Fransa'da Türk vatandaşlarına yönelik 40 saldırı gerçekleşmiş, bu saldırıların %20'si ırkçı, %17'si İslamofobik, %3'ü PKK terör örgütü tarafından gerçekleşmiştir (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2021).

2019 -2020 Saldırıları:

Fiziksel Saldırı	2019 Yılı Sayısı	2020 Yılı Sayısı
Şahsa Saldırı	12	5
Cami Saldırısı	3	4
Dış Temsilciliğe Saldırı	2	-
İşletmeye Saldırı	1	2
Otomobil ve Konut Saldırısı	1	2
Derneğe Saldırı	1	3
Mezarlığa Saldırı	1	
Nefret Söylemi / Tehdit	4	24
Toplam	25	40

Yukarıdaki tabloda da ifade edildiği gibi Fransa'da yaşayan Türklere yönelik gerçekleşen saldırıların büyük bir oranı İslamofobik ırkçı saldırılardır. Her ne kadar tabloda saldırılar şahsa, camilere, dış temsilciliğe, işletmelere, konutlara ve derneklere, mezarlığa saldırılar olarak listelenmiş olsa da bu saldırılar Fransa'daki İslamofobik politikaların yansıması sonucu artan ırkçı aşırı sağ tarafından gerçekleşmiştir.

Fransa'daki Türklerin 2019 yılında karşılaştığı saldırıların motivasyonu incelendiğinde, bu saldırıların %32'sinin İslamofobik, %48'inin ırkçı amaçlarla ve %20'sinin ise PKK tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2020). 2020 yılında yapılan saldırıların ise %50'si ırkçı, %40'ı İslam düşmanlığı ve %10'u PKK terör örgütünün (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2020) saldırıdır. Her ne kadar Fransa'da, Türklere yönelik yapılan saldırıların %5'inin PKK tarafından gerçekleştirildiği belirtilmekte ise de aslında eylemde bulunan PKK üyelerinin, destek ve motivasyonlarını Fransız hükümetinin Türkenfobik ve İslamofobik politikalarından aldığı söylenebilir. Saldırıların

motivasyonu genel olarak değerlendirildiğinde saldırıların tamamının Fransa'daki İslamofobik politikaların yansıması olarak ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Fransa'daki İslamofobik politikaların yansıması sonucu Müslümanlara yönelik vuku bulan eylem ve saldırıların bir diğer türü de hem gündelik hayatta hem de medyadaki nefret söylemleri ve tehditleridir. Fransa'da yaşayan Müslümanların medyada karşılaştıkları hakaretler ve tehditler ile hem İslam dini, hem de Müslümanlar aşağılanarak küçük düşürülmek istenmektedir. Ayrıca bu tür saldırılar ile Müslümanlar, psikolojik baskı altında tutulmak istenmektedir.

Fransa'da 2019-2020 yılları arasında İslamofobik politikalar çerçevesinde Türk ve İslam karşıtı çok sayıda ırkçı saldırı meydana gelmiştir. Bu saldırıların bazıları şunlardır (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2020):

Fransa'da 2019 Yılında Gerçekleşen ırkçı ve İslam Karşıtı Saldırıları:

-07. 01. 2019 Tarihli Türk Kültür Derneği Saldırısı; Derneğin duvarına Fransa'daki İslam karşıtı ırkçılar tarafından gamalı haçlar çizilmiştir. Failleri tespit edilememiştir.

-26. 01. 2019 Tarihli, Fransız Senatörün ırkçı Söylemi; Fransız senatör Esther Benbassa, atmış olduğu tweet ile darbeye maruz kalan Brezilyalı Maduro'yu işaret ettikten sonra, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı göstererek "Sıra Erdoğan'a ne zaman gelecek?" sorusunu yöneltmiştir.

-21. 02. 2019 Tarihinde Fransız Bir Müşterinin, Mağazada Çalışan Başörtülü Bir Kadına Nefret Söylemi; Fransa'nın Napoule kentinde H&M mağazasında çalışan bir başörtülü kadın çalışana Fransız bir müşteri "Başı kapalı bir bayandan hizmet almak istemiyorum. Burada olmamanız gerekirdi" diye aşağılayıcı hakarete bulunmuştur. Ayrıca kentin Belediye Başkanı Henri Leroy, mağaza yönetimine başörtülü çalışanın işten çıkarılması talebinde bulunmuştur.

-08. 03. 2019 Tarihli, Kadınlar Fuarında Başörtülü Bir Kadına Nefret Söylemi; Mézières kentinde düzenlenen kadınlar fuarında ürünlerini sergilemek isteyen Morgan Dermarcy'e başörtüsünden dolayı hakaret edilerek, Belediye Başkanı tarafından fuardan atılmıştır.

-29. 03. 2019 Tarihli, DİTİB Türk Kültür Derneği'ne Nefret Saldırısı; Türk Kültür Derneği'nin posta kutusu, kimliği belirsiz kişiler tarafından kırılmış ve posta kutusunun üzerine haç işareti çizilmiştir. Olayın failleri bulunamamıştır.

-12. 05. 2019 Tarihli, Müslüman Mezarlığı Saldırısı; Fransa'nın Draguignan kentindeki bir mezarlıkta Müslümanlara ait mezarların taşları kimliği belirsiz kişiler tarafından kırılarak tahrip edilmiştir.

-14. 05. 2019 Tarihli, Türk İşletmesine ırkçı Saldırı; Fransa'nın Troyes kentinde Türk vatandaşına ait kebabçıya, kimliği belirsiz kişiler tarafından saldırı düzenlenmiş, saldırıda işletme sahibi darp edilmiştir.

-21. 05. 2019 Tarihli, Otoparkta Başörtülü Bir Kadına Sözlü ve Fiziksel Saldırı; Fransa'nın Draguignan kentindeki bir alışveriş merkezinin otoparkında, başörtülü bir kadın fiziksel saldırıya uğramıştır. Saldırı sırasında mağazanın güvenliğinin hiçbir müdahalesi olmamıştır. Üstelik AVM güvenliği "Somut bir delil yok" diye polise dahi haber vermemiştir.

-04. 07. 2019 Tarihli Cami Saldırısı; Fransa'nın Reims şehrindeki bir camiye bir kişi tarafından silahlı saldırı düzenlenerek Cami cemaati tehdit edilmiştir.

-01. 07. 2019 Tarihli, Türk Çocuğuna Saldırı; Paris'te 4 yaşındaki Türk kız çocuğu parkta oynarken 20 yaşındaki bir erkek tarafından şişe camı ile saldırıya uğramıştır. Saldırgan, Türk kız çocuğunu sırtından ve omuzundan yaralayıp kaçırmıştır.

-10. 09. 2019 Tarihli, Türk Ailenin Evine Irkçı Saldırı; Fransa'nın Bordeaux şehrinde yaşayan bir Türk ailesinin evine uzun bir süre Fransız komşusu tarafından saldırılar gerçekleştirilmiştir. En sonunda Türk aile memleketlerinde izindeyken evleri Fransız komşusu tarafından yakılıp küle dönüştürülmüştür.

-05. 10. 2019 Tarihli, Türk Öğrenciye Irkçı Saldırı; Fransa'nın St-Usage bölgesinde bir kolejde eğitim gören Türk öğrenci, katıldığı spor müsabakasında kazanmış olduğu kupa ile Türk askerleri anısına selamda bulunmuştur. Bunun üzerine, Türk öğrencinin kazandığı kupa okul müdürü tarafından ve okuldaki arkadaşlarının gözü önünde geri alınmıştır. Her ne kadar okul müdürü hatasından dolayı öğrenci ve ailesinden özür dilemiş olsa da okul müdürü Türk öğrencisinin onurunu toplum önünde aşağılayarak rencide etmiştir.

-18. 10. 2019 Tarihli, Türk Kadına ve Çocuklarına Saldırı; Fransa'nın Hericourt bölgesinin Belediye parkında oynayan Türk çocuklarına ve bir kadına bahçenin görevlileri tarafından ırkçı saldırı düzenlenmiş ve saldırıda Türk çocukları ve kadın darp edilmişlerdir.

-24. 10. 2019 Tarihli, Türk Öğrenciye Irkçı Saldırı; Fransa'nın Roanne bölgesinde yaşayan Türk üniversite öğrencisi, üzerine giydiği Türk Milli Takımı'nın formasından dolayı dersten atılmıştır. Ayrıca dersin hocası "Türk bayrağını gördüğü zaman, gamalı Nazi haçını düşündüğünü" söyleyerek sözde soykırım iddialarında bulunarak Türklere hakaret etmiştir.

Fransa'da 2020 Yılında Gerçekleşen Irkçı ve İslam Karşıtı Saldırıları:

-19. 02. 2020 Tarihli, Limoges Türk Takımı'na Terörist Yaftası; Fransa amatör lig sonuçlarının yer aldığı "Score'n'co" isimli web sitesinde Limoges Türk Kültür Derneği Futbol Takımı'nın ismine "terörist" ifadesi eklenerek takımın adı "Limoges Türk Terörist Kültür Derneği" olarak değiştirilmiştir.

-14. 04. 2020 Tarihli, Fransa St.Etienne Dernek Kapısına Nefret Yazısı; Fransa'da St. Etienne Türk Kültür Derneği'nin kapısına "Covid 19'dan Ölün Araplar" şeklinde tehdit yazısı yazılmıştır.

-22. 04. 2020 Tarihli, Cami minaresine nefret yazısı; Fransa'nın Lyon şehrindeki Ulu Camii'nin minaresine "Lyon, Strazburg, Marsilya, Almanya, İspanya. Dur! Müezzinin şarkısı (Ezan) Avrupa'da yankılanmayacak" şeklinde yazılar yazılarak İslam düşmanlığı yapılmıştır.

-09. 06. 2020 Tarihli, Türk Kadın Muhabire Sözlü Saldırı; Fransa'nın Paris şehrinde Türk kadın muhabir Türkçe canlı yayın yaparken Fransız bir kadın "Burası Fransa, başka dilde konuşamazsınız. Sizi istemiyoruz" şeklinde ifadelerle sözlü saldırıda bulunmuştur.

-18. 06. 2020 Tarihli, Canlı Yayında Nefret Söylemi; Fransa'nın Paris şehrinde canlı yayına katılan göçmen karşıtı gazeteci, "Fransa'nın banliyölerinde Kur'an ve Kalaşnikof bir arada" diyerek, ülkedeki tüm Müslümanları terör ile ilişkilendirmiştir. Ayrıca ırkçı gazeteci, Fransa sokaklarında gösterilere karışan Müslümanları "Uyuşturucu baronları tarafından yönetilen kölelere" benzeterek aşağılamıştır.

-26. 08. 2020 Tarihli, Villedieu-le-Château'nin Eski Belediye Başkanının Türkiye Düşmanlığı Açıklaması; Fransa'nın Villedieu-le-Château bölgesinin eski Belediye Başkanı, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı hedef alarak sosyal medyadan attığı mesajında "Türk Lirası'nın değer kaybetmesini sağlayarak Türkiye'yi batırmalıyız" ifadesini kullanmıştır.

-15. 10. 2020 Tarihli, Türk Derneğine Nefret Söylemi; Fransa'nın Thiers kentindeki Türk Birliği Derneği'ni gösteren sokak tabelasına kimliği belirsiz kişilerce "% 100 Cohon (domuz), Cochonou (sosis markası)" ibareleri yazılmış ve tabelaya haç işareti çizilmiştir.

-22. 10. 2020 Tarihinde Türk Kadının Fransız Polisi Tarafından Darp Edilmesi; Fransa'nın Charleville-Meziers kentinde, 19 yaşında iki Türk kadın, rutin trafik kontrolü sırasında kendilerine araba ruhsatını getiren ailelerinin önünde polisler tarafından darp edilmiştir. Mağdurların babaları polisi uyarmak istemiş fakat Fransız polis, "Sen kanunları bilmiyorsun, burası Türkiye değil, ülkene dön" şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Aile, polisi savcılığa şikâyet etmiş, fakat Fransız savcı, "Polisin zor kullanma yetkisi var" diyerek polisi desteklemiştir.

-23. 10. 2020 Tarihli, Paris'in Simgesi Kültürel Camiye Saldırı; Paris'in beşinci bölgesinde bulunan ve Fransız kolonilerinde Almanlara karşı savaşan Müslümanların anısına 1926'da Fransa'da inşa edilmiş ilk cami olan, sembol niteliğindeki Paris Büyük Camii'nde Cuma namazı kılmak üzere toplanan cemaatin üzerine yandaki binadan havai fişekli saldırı gerçekleştirilmiştir.

-25. 10. 2020 Tarihli, Aşırı sağcı siyasetçi Marine Le Pen'nin, Başörtüsüyle Savaş Çağrısı; Fransa'nın aşırı sağcı partisinin başkanı Marine Le Pen, Fransa'daki Müslümanları hedef alıp, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin bazı maddelerinin askıya alınarak başörtüsüne karşı savaş açılması gerektiğine dair kışkırtıcı açıklamalarda bulunmuştur.

-26. 10. 2020 Tarihli, Camiye Tehdit Mektubu; Fransa'nın Vernon bölgesindeki camiye kimliği belirsiz kişiler tarafından tehdit ve hakaret içeren mektup bırakılmıştır.

-29. 10. 2020 Tarihli, Markete Başörtülüler Giremez Yazısı; Fransa'nın Names kentinde bir süpermarketin kapısına "Bugünden itibaren başörtülüler içeriye alınmayacaktır" yazısı asılmıştır.

-30. 10. 2020 Tarihli Cami Kundaklama Girişimi; Fransa'nın Chateaudun bölgesinde bulunan Mevlâna Camii'ne bir kişi benzin ile kundaklama girişiminde bulunmuştur. Olayda can kaybı yaşanmamıştır. Ayrıca Fransa'nın başka bir bölgesinde bulunan Dunkerque Camii'nin kapısına, İslam dini kastedilerek "köpeklerin, cinayetlerin dini" şeklinde hakaretler içeren yazılar yazılmıştır.

-01. 11. 2020 Tarihli, Fransız Doktordan Türkiye Düşmanlığı; Fransa'nın Evry bölgesindeki bir doktor, Türk vatandaşı bir kadına "Siz de Cumhurbaşkanınız gibi dik başlısınız. Her yerde sorunsunuz. Barbar Türkler!" şeklinde cümleler ile hakarete bulunarak, Türk kadını poliklinikten kovmuştur.

-01. 11. 2020 Tarihinde Cami İnşaatına Domuz Kafası bırakılması olayı; Fransa'nın Compiègne bölgesinde inşaatı devam eden DİTİB Ulu Camii'ne, kimliği belirsiz kişilerce iki yaban domuzu kafası bırakılmıştır.

-03. 11. 2020 Tarihinde Türk İşletmesine İrkçi Saldırı; Fransa'nın Nantes şehrindeki bir kasap dükkanının panjurlarına ve duvarlarına "Buradan defolun, evinize dönün", "Yaşasın domuz", Yaşasın Le Pen", "Erdoğan'a ölüm", "Fransa, Fransızlarındır", "Türklerle ölüm" şeklinde nefret söylemi içeren yazılar yazılmış, dolapların camları kırılmıştır.

Yukarıda, 2019-2020 yılları arasında Fransa'da vuku bulan Türk ve İslam karşıtı ırkçı saldırıların bazılarında yer verilmiştir. Yapılan araştırmalarda belirtilen yıllar öncesi ve sonrasında veya analiz edilen yıllar içerisinde dahi Fransa'da bunların dışında, Türk-İslam karşıtı pek çok ırkçı ve İslam karşıtı eylemlerin gerçekleştiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalarda Fransa'da gerçekleşen ırkçı ve İslam karşıtı eylemlerin arkasında, geçmiş tarihlerde olduğu gibi Fransa'da iktidara gelen siyasi partilerin İslamofobik ve Türkenfobik politikaları olduğu anlaşılmaktadır. Fransa'daki siyasi iktidarların ve partilerin Türk-İslam karşıtı politikaları ve söylemleri Fransız halkını kızdırmaktadır. Ayrıca Türk-İslam karşıtı politikalar ülkede ırkçılığın artmasına neden olmaktadır.

Bugün Fransa'nın mevcut Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Paris'te İslam düşmanlığına bağlı ırkçılığın artmasına neden olan liderlerdendir. Emmanuel Macron, Cumhurbaşkanı koltuğuna oturduğu günden beri Fransa'da Türk-İslam karşıtı politikaların fitilini ateşleyerek Paris'te ırkçılığın yükselişinin önünü açmıştır. Son dönemlerde Fransa Cumhurbaşkanı Macron kendini "Avrupa İslam'ı" genel projesinin alt versiyonu olan "Fransa İslam'ı" projesinin en hararetli savunucusu gibi göstermektedir. Hatta bugün Macron'un adeta bu yönde kendisine bir misyon yüklenmiş gibi hareket ettiği dikkati çekmektedir. Bunun en önemli nedeni Fransız kamuoyunun her geçen gün Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'a olan güveninin azalmasıdır. Son dönemlerde ciddi oy kaybı yaşayan Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, sağ partiye kayan oylarını geri alabilmek için "İslam bugün dünyanın her yerinde krizde" ve "Planladığımız stratejinin dördüncü

ekseni, Fransa'da aydın/aydınlatılmış bir İslam inşa etmektir; dış etkilere bağlı İslam'a ihtiyacımız yok" mealindeki iddia ve hezeyanlarını sarf etmektedir. Bu meyanda ayrıca "Türkiye, Fas ve Cezayir'in imamlarını eğitmesine son vereceğiz" (Hıdır, 2020) çıkışını yapmıştır. Bu doğrultuda Macron, "Avrupa İslam'ı" genel projesinin alt versiyonu olan "Fransa İslam'ı" projesini her platformda ifade ederek savunmaktadır. Aslında Macron bir taraftan sağ kesime kayan oyları geri kazanmak için İslam projesine başvurmakta, diğer taraftan da 11 Eylül terör saldırısından sonra Avrupa'nın gündemine oturan "Avrupa İslam'ı" projesinin hayata geçirilmesi için çaba sarf etmektedir. Zira Avrupa'da, Müslümanlar, yaşadıkları ülkelerde asimile edilemediklerinden dolayı önemli güvenlik sorunu olarak görülmektedirler. Dolayısıyla Avrupalı ülkeler, Avrupalı Müslümanların, Avrupa İslam'ı projesi adı altında kendi ülkelerinin şartlarına göre tek tipleştirilmesini savunmaktadır. Başka bir ifade ile Avrupalı ülkeler, İslam'ı; "Almanya İslam'ı", "Fransa İslam'ı", "Hollanda İslam'ı", "İngiltere İslam'ı", "Amerikan İslam'ı" ve "Avusturya İslam'ı" gibi alt versiyonlara ayırarak kendilerinin belirlediği kurallar çerçevesinde yeniden şekillendirmeye çalışmaktadırlar.

Bugün Avrupa siyasi projesi olarak ortaya çıkan bu proje ile Macron, başta Fransa İslam'ı olmak üzere Avrupa'daki ulusal İslamlar projesinin pilot uygulamaları ve "Avrupa İslam'ı" projesinin versiyonlarını hayata geçirmek için büyük çaba sarf etmektedir. Macron ve diğer Avrupalı ülkelerin bu proje ile temel amaçları Avrupa'daki Müslümanların İslami kimlikleriyle çelişmiş olsa dahi Hristiyan Avrupa norm ve değerlerini içselleştirmelerini sağlamaktır. Başka bir deyişle Avrupa İslam'ı projesiyle Avrupa'da tek tip İslam yaratılmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda Macron, Müslümanların hayatını değiştirmek için planladığı düşüncelerini yasallaştırmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda Macron, cihatçı terör ve İslamcı ayrılıkçılıkla mücadele etmek" iddiasıyla "Ayrılıkçılık Yasası", diğer bir ifade ile "Seperatizm" Yasa tasarısını ulusal Meclise sunmuş ve tasarısı, 18 Şubat 2021 tarihinde Meclisten geçerek görüşülüp nihai kararın verilmesi için Senatoya gönderilmiştir. Fransız Senatosu tasarısı 13 Nisan 2021 tarihinde gündeme almış ve Müslümanları hedef alan tasarısı dokuz hayır oyuna karşı iki yüz sekiz "evet" oyuyla kabul etmiştir (Özcan, 2021b). Fransa'da, İslam'ı hedefleyerek ayrımcılığı öngören yasal düzenlemenin içeriği ile ilgili olarak Özcan Hıdır şu ifadelerde bulunmuştur: "Fransa, Seperatizm Yasası ile a) Türkiye, Cezayir ve Fas başta olmak üzere, yurt dışından imam getirilmesi yaklaşık dört yıl içinde yasaklanacak ve imamların Fransa'da yetiştirilmesi sağlanacak, b) Türkiye'nin de dâhil olduğu azınlıklara yönelik "yabancı dil ve kültür dersleri" anlaşmasına son verilecek, c) STK'ların laiklik sözleşmesi imzalaması ve uymayanların kapatılması sağlanacak, d) "Politik İslam" ile mücadele kapsamında, camilerin daha sıkı kontrol edilmesi ve "İslami ayrılıkçılık" yapanların kapatılması sağlanarak yurtdışı finans kaynakları yasaklanacak, e) Okullarda başörtüsü yasaklanacak, f) Bazı belediyeler laikliğe aykırı olarak okul kantinlerinde dini menü tercihleri sunacak, g) Havuzların erkek-kadın olarak ayrılması gibi uygulamalar kaldırılacaktır. Seperatizm Yasası'nın uygulanması ve takibi yetkileri valilere verilecektir" (Hıdır, 2020). Ayrıca, 51 maddeden oluşan düzenlemeyle, özel okulların ve derneklerin faaliyet ve finansal girdileri gibi noktalar, cumhuriyet değerleri ile prensiplerine uygunluk

kapsamında denetlenebilecektir. Fransız Cumhurbaşkanı Macron, yasayı, “Yabancı ülkelerin, Fransa’daki Müslümanlar üzerindeki etkisini kırmak, Müslüman örgütlerini daha iyi organize etmek ve tüm İslamcı ayrımcılıkla mücadele etmek; böylece, ülke topraklarında her yerde Cumhuriyeti ve onun yasalarını üstün kılmak” (Çakır, 2020) ifadeleri ile savunmuştur. Her ne kadar Macron, Cumhuriyeti ve onun değerlerini üstün kılmak amacı taşıdığı ifadesiyle yasal düzenlemeyi savunmuş olsa da Macron’un asıl amacı, Müslümanları, insan hak ve özgürlüklerinden mahrum edebilmek için süreci yasallaştırmaktır. Böylelikle Macron, hem Müslümanların dış dünyayla ilişkilerini kesmeyi, hem de Müslümanları baskı yolu ile ülkede asimile etmeyi ve netice olarak da Avrupa İslam’ı projesinin alt versiyonu olan Fransa İslam’ını hayata geçirmeyi hedeflemektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Fransa, 11 Eylül terör saldırısı ve bilhassa Fransa ve Avrupa’da vuku bulan terör saldırılarından sonra Fransa sınırlarında yaşayan Müslümanları kendi başlarına bırakmak istememektedir. Bunun için Fransa sadece yasal düzenlemelerle yetinmeyip, Fransa İslam’ını hayata geçirmek için büyük çaba sarf etmektedir. Bu çerçevede Fransa, ülke sınırları içerisinde yaşayan Müslümanların insan hakları ve din özgürlüğünü ihlal etmekten dahi kaçınmamaktadır. Son dönemlerde “özgürlükler ülkesi” Fransa’nın, Müslümanların özgürlüklerini kısıtlamaya yönelik izlediği baskıcı politika, artık tahammül sınırlarını zorlar hale gelmiştir.

Fransa’da Müslümanları hedef alan ayrılıkçı ve ırkçı düzenlemelere giden süreçte, politikacıların, gazetecilerin ve medyanın İslam ve Müslümanlar hakkında gerçeği yansıtmayan İslamofobik söylemleri etkili olmuştur. Fransa’daki İslamofobik politikaların ve söylemlerin nedenleri ise tarihi ve kültürel nedenler, Soğuk Savaş’ın son bulmasıyla ortaya çıkan yeni düşman arayışı ve gerçekleşen bazı terör saldırılarının fırsat bilinerek inşa edilmeye çalışılan Avrupa İslam’ı projesidir. Bu proje ile Avrupalı ülkeler, Avrupa’daki Müslümanları kendi kimliklerinden ve yaşam şartlarından uzaklaştırarak Müslümanları tek tipleştirmek istemektedirler. Bu projenin Avrupa’daki en ciddi savunucusu Macron’lu Fransa’dır. İktidar sürecine bakıldığında, Macron, “Avrupa İslam’ı” genel projesinin alt versiyonu olan “Fransa İslam’ı” projesinin en hararetli savunucusu görünümündedir. Hatta Macron’un iktidar sürecindeki icraatlarına bakıldığında, adeta bu yönde kendine misyon yüklenmiş gibi hareket etmektedir. Zira bu proje ile Macron, bir taşa iki kuş vurmak istemektedir. Bunlardan ilki sosyalist Macron’un sağ partilere kayan oylarını geri kazanıp 2022 seçimlerinde iktidarı tekrar kazanmak istemesidir. İkincisi ise Avrupa İslam’ı projesinin alt versiyonu olan Fransa İslam’ını hayata geçirerek kendini önemli kılmaktır. Bu iki düşüncüyü hayata geçirebilmek için Macron, başta din ve vicdan özgürlüğü olmak üzere pek çok insan hakkını ihlal etmekten dahi kaçınmamaktadır. Hatta Macron, söz konusu ihlalleri meşrulaştırabilmek amacıyla yasal dayanaklar üretme yoluna gitmektedir. Macron’un bu eylemleri, Hitler’in yaptığı soykırımın alt yapısını oluşturabilmek için yasal mevzuat oluşturma sürecini hatırlatmaktadır.

Fransa ve Avrupa’daki İslamofobik politikalar, toplumlar üzerinde küçümsenemeyecek ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Bunlardan en önemlisi, Avrupa’da İslam karşıtlığının artması ve İslamofobinin tüm Avrupa ülkelerine yayılarak ana akımlaşmasıdır. Tüm Avrupa’yı etkisi altına alan İslamofobi aynı zamanda Fransa gibi Avrupa ülkelerinde sağ popülizmin yükselmesine, sağ popülizm ise ırkçılığın ve Müslümanlara karşı ırkçı eylemlerin artmasına neden olmaktadır. İslamofobik politikalar ile kimlikleri ve dini yaşam şartları değiştirilmek istenilen Müslümanlar kendilerine yönelik artan ırkçı eylemler karşısında sessiz kalmayacaktır. Her ne kadar bugün Fransa gibi Avrupa ülkelerinde yaşayan Müslümanlar karşılaştıkları İslamofobik politikaları ve ırkçı eylemleri kısıp sesle protesto etseler de ırkçı politikalar ve eylemlerin sayısı arttıkça Müslümanların sesleri ciddi bir şekilde yükselecektir. Bu ise Fransa ve Avrupa’da ikinci dini iç çatışmaya dönüşebilecektir. Bu noktaya başta Fransa olmak üzere Avrupalı ülkeler dikkat etmek zorundadır.

Fransa’daki Müslümanlar, devletin baskıcı siyasetine açıktan direnebilecek imkân ve stratejiye sahip olmasalar da inanç, kanaat ve düşünce bazında sahip oldukları anlayışı gündemde tutarak Fransız siyasi karar vericilere karşı baskı zemini ve şartlarını olgunlaştırmaları gerekmektedir. Örneğin sık sık protesto ve mitingler düzenleyip Fransa gibi Batılı ülkelerin hükümetlerinin İslam işleri sözcüsü konumunda bulunan sözde İslam uzmanını reddetdiklerini ve İslamofobi ve İslamofobik politikalara karşı olduklarını dile getirip bunları uluslararası kamuoyu ile paylaşabilirler. Hatta Fransa’da İslamofobiyle Mücadele Enstitüleri kurup, İslamofobiyle bu yoldan mücadele edebilirler. Bilhassa göçmen kökenli olmayan Fransız Müslümanların, Fransızlara, İslam karşıtlığının ve İslam’a karşı oluşan önyargıların yersiz olduğunu anlatmaları gerekmektedir. Aksi takdirde İslamofobik politikalara sessiz kalmak hem Fransa’daki Müslümanlara hem de son din İslam’a ciddi zarar verir. Fransa’daki Müslümanların bilinçli bir şekilde kendilerine strateji oluşturup, sorundan kaçmadan sorunun üzerine gitmeleri gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- ACAR, S. (2003), Medeniyetler Çatışması mı, Menfaatler Çatışması mı?, D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, 18(2), 33-42.
- AFYONCU, E. (2019), Batı İçindeki Türk Korkusunu Yenemedi, 13.01.2022 tarihinde <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/erhan-afyoncu/2019/10/26/bati-icinindeki-turk-korkusunu-yenemedi> adresinden alındı.
- AKIN, H. (2011), Ortaçağ Avrupası’nda Cadılar ve Cadı Avı, 2. Baskı, Ankara: Phoenix Yayınevi.
- AKYÜZ, Y. (2021), Ütopyalarda Din-Siyaset İlişkisi, İstanbul: Cinius Yayınları.
- AYBAY, R. (2019), İnsan Hakları Hukuku, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- CCIF (2020), Communiqué final - Final Statement CCIF, 12.12.2021 tarihinde <http://www.islamophobie.net/rapport-2020/> adresinden alındı.

ÇAKIR, A. (2018), Fransa'da Kapatılan Camiler, 12.12.2021 tarihinde <https://www.amerikaninsesi.com/a/fransa-da-kapatilan-camiler/4430507.html> adresinden alındı.

ÇAKIR, A. (2020), Macron'dan Siyasal İslam'la Mücadele İçin Yeni Yasa, 17.01.2022 tarihinde <https://www.amerikaninsesi.com/a/macron-dan-siyasal-islam-la-mucadele-icin-yeni-yasa/5593446.html> adresinden alındı.

ECE, E. (2019), Günümüz Avrupa'sında İslamofobi ve Yansımaları: Almanya ve Fransa Örneği, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ELMACIGİL, O. (2020), İslamofobinin Gölgesinde: Fransa'da Müslümanların Uzun Yolu, 27. 12. 2021 tarihinde <https://perspektif.eu/2020/11/01/islamofobinin-golgesinde-fransada-muslumanlarin-uzun-yolu/> adresinden alındı.

GEMALMAZ, M. S. (2016), Devlet, Birey ve Özgürlük, Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul: Legal Yayınları.

HAGEMANN, L. (2000), Martin Luther ve İslam Anlayışı, Çeviren: Karamantürk Kuthan, İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

HIDIR, Ö. (2020), Macron'un İslam'a Yönelik Hezeyanları, 16.01.2022 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/macron-un-islam-a-yonelik-hezeyanlari/1999725> adresinden alındı.

KAYA, A. (2008), Fransa Türkleri: Cumhuriyetçi Entegrasyon Modelinin Eleştirisi, D. DANIŞ ve V. İRTİŞ içinde Entegrasyonun Ötesinde Türkiye'den Fransa'ya Göç ve Göçmenlik Halleri (35-72) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

LAMPARTER, H. (1940), Luthers Stellung zum Türkenkrieg, München.

MUSTAFAYEV, B. (2017), Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı. 5(8), 79-97.

OLGUN, H. (2008), Teolojik Uyum Sorunu: Luther ve İslam, İstanbul: Ağaç Yayınları.

ÖZCAN, Y. (2021a), Fransa'da 'Ayrılkçı' Yasa Tasarısı ve İslamofobi'ye Karşı Gösteriler Devam Ediyor 12. 12. 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-ayrilikli-yasa-tasarisi-ve-islamofobiye-karsi-gosteriler-devam-ediyor/2183583> adresinden alındı.

ÖZCAN, Y. (2021b), Fransa'da Senato'da 'ayrılıkçı' yasa tasarısı kabul edildi, 17.01.2022 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-senatoda-ayrilikli-yasa-tasarisi-kabul-edildi/2206958> adresinden alındı.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE (2020), Actes racistes et antireligieux : les chiffres pour 2019, 12.12.2021 tarihinde <https://www.vie-publique.fr/en-bref/272943-actes-racistes-et-antireligieux-les-chiffres-pour-2019> adresinden alındı.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI (2020), Yurt Dışındaki Türk Vatandaşlarını Hedef Alan Saldırıları 2019 Raporu, 10.01.2022 tarihinde <https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/2020/2020Raporlar/YURTDIŞI%CC%A7INDAKI%CC%87%20TU%CC%88RK%20VATANDAS%CC%A7LARINI%20HEDEF%20ALAN%20SALDIRILAR%202019%20RAPORU.pdf> adresinden alındı.

202019-TU%CC%88RK%CC%A7E-5f6c9604900 b0.pdf adresinden alındı.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI (2021), Yurt Dışındaki Türk Vatandaşlarını Hedef Alan Saldırıları 2020 Raporu, 10.01.2022 tarihinde <https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/2021/BELGELER/T%C3%BCrk%C3%A7e%202020-608aa0e64e97f.pdf> adresinden alındı.